

Voorwoord voor *Bijten in beton* van Wil van Son, zie: [uitgeverij aspekt](#).

Ten geleide

Bijten in beton gaat over wat in de media soms wel de zachte sector wordt genoemd. Ten onrechte, zo blijkt uit dit boek. Vanuit het perspectief van een moeder die haar zoon langzaam ziet wegglijden, is er weinig zachts te ontdekken aan het woud van instanties waar zij mee te maken krijgt. Elke keer opnieuw loopt ze tegen een muur aan, een muur van beton, een muur van georganiseerde machteloosheid.

Het verhaal van Tooske, zoals de moeder heet, is niet uniek. Nogal wat ouders zullen zich er in herkennen. Zij hebben vergelijkbare ervaringen. Op het moment dat ze hun greep verliezen, dat het gedrag van hun kind verandert, dat de eerste kleine crisissituaties zich aandienen, worden ze toch vooral op zichzelf terug geworpen. Ze beginnen aan een helletocht, waarbij ze op moeilijke momenten wel contact hebben met politieagenten, hulpverleners, mensen van de GGD, gemeenteambtenaren en andere professionals zonder dat er schot in de zaak komt.

Overlast, drugsgebruik, dakloosheid, inbraak – het is allemaal niet erg genoeg. Wanhopig vragen ouders zich af wat er ‘in godsnaam’ wèl moet gebeuren willen ze steun en aandacht krijgen. Niemand weet het antwoord op hun wanhoopsvragen en precies die onzekerheid maakt de strijd van ouders voor hun kind zo ondraaglijk. Ze klampen zich aan elk contact vast, maar elke politieagent, elke hulpverlener, elke huisarts lijkt te delen in hun machteloosheid. Ze weten het ook niet.

Daarbij gebeuren vreemde dingen. Tooske besluit, zo kunt u verderop in dit boek lezen, op een bepaald moment een dagboek bij te houden. In het hulpverleningsjargon zou je dat een dossier kunnen noemen. Een dossier dat steeds dikker wordt. Maar het bizarre is dat geen hulpverlener dit moederdossier raadpleegt. Het telt eigenlijk niet, elke professional vertrouwt eigenlijk vooral op het eigen oordeel.

Eigenlijk laat *Bijten in beton* op een indringende wijze zien dat een bondgenootschap tussen bezorgde ouders en professionals verre van natuurlijk is. Tijdens het lezen van het boek heb ik me vele malen afgevraagd waarom het nu niet mogelijk was om tot een gezamenlijke aanpak te komen. Waarom niet een keer alle betrokken bij elkaar gehaald om een gezamenlijk plan van aanpak te maken, zoals dat bijvoorbeeld in Eigen Kracht Conferenties (zie: www.eigen-kracht.nl) gebeurt?

Zo’n perspectief ontbrak volledig. Of Tooske moest het zelf maar weer zien te rooien of de zorg voor Jeroen, haar zoon, werd overgenomen door professionele instanties, een tussenweg leek niet te bestaan. Niet in de wereld van professionals en uiteindelijk ook niet in de gepijnigde wereld van Tooske die – tevergeefs - stad en land afbelt om haar zoon ergens onder te brengen. Het is een spiraal van onmogelijkheden, waar niemand aan ontsnapt.

Nederland staat – nog steeds – te boek als een land met een hoogontwikkelde verzorgingsstaat. Het laatste decennia is echter steeds duidelijker geworden dat deze staat van verzorging ook een keerzijde kent. Om te bepalen of het geld wel goed en rechtvaardig besteed wordt, zijn professionele activiteiten steeds meer ingesnoerd door indicatiestellingen, protocollen, procedures, registratieverplichtingen, financieringsvereisten en productienormen.

En die bureaucratische registers zijn voor alle instanties weer verschillend, waardoor er weer nieuwe regels moeten komen voor ‘ketensamenwerking’.

Wie dat geheel overziet, hoeft niet op de universiteit gestudeerd te hebben om te kunnen concluderen dat de logica van het systeem het wint van de logica van de cliënt. En nog erger: dat de logica van het systeem verworden is tot een bureaucratische mallemlolen waarin niemand het initiatief naar zich toe kan (mag? wil?) trekken en elk gevoel van urgentie is verdampt.

Bijten in beton is een felle aanklacht tegen deze verwording van de verzorgingsstaat. Het is een persoonlijk verhaal, maar de strekking reikt veel verder. Het is een appèl om de georganiseerde machteloosheid te doorbreken, om ouders daadwerkelijk hulp en steun te kunnen bieden op het moment dat zij hun kinderen zien afglijden in de ellende.

Daarvoor biedt *Bijten in beton* ook hoopvolle ingrediënten. Als de nood aan de man is staan er toch steeds weer mensen op die verantwoordelijkheid nemen. Wil van Son beschrijft hen – terecht – als helden. Mensen die net een stap meer zetten. Dat zijn veelal naasten, vrienden en bekenden van Tooske en Jeroen. Maar tot die helden horen ook een paar professionals, die wel hun nek durven uit te steken, dwars door de regels heen gaan en een stapje meer durven te zetten.

Van hen zullen we het in de toekomst moeten hebben. Zij gaan voorop in het slechten van de bureaucratische mentaliteit die bezit heeft genomen van de professioneel-institutionele wereld. Dat zal een lange strijd vergen, want wat zich in regels, protocollen, procedures en financieringsvereisten heeft vastgezet, laat zich niet zo maar veranderen. Daarvoor is tegengas nodig, waaronder verhalen van mensen die tegen bureaucratische muren zijn aangelopen, die hun tanden hebben stuk gebeten.

Bijten in beton is zo'n verhaal, dat verteld moet worden, en waar naar geluisterd moet worden. Want er zijn veel meer Jeroenen. En zij verdienen een beter lot.

Amsterdam,
November 2009

Jos van der Lans

Jos van der Lans is cultuurpsycholoog en publicist. Van zijn hand verscheen in 2008 *Ontregelen. De herovering van de werkvloer* een scherpe kritiek op de bureaucratische verwording van de publieke sector. Kijk voor meer informatie op: www.josvdlans.nl.

WIL VAN SON :
BIJTEN IN BETON

ISBN: 9789059119239

Verschijningsdatum: maart 2010

Prijs: €18.95